

Hvørt av sínum

Úr „Talmund.“:

Hann, ið ikki lærir son sin eitt handverk, lærir hann at stjála.

hugskot

Dupont um fiskimarkið.

Wilh. Dupont, talsmaður Javnaðarflokksins í føroyskum málum á ríkisdegi, skrivari Árhúsblaðið „Demokraten“ aftaná vitjunarferð í Føroyum:

„Sandheden er, at stormakterne må gøre sig klart, at fortsat rovdrift på fiskebankerne såvel omkring Grønland, Færøerne og Island vil medføre, at den dag ikke er fjern, hvor det bliver kummerlige fangstresultater, der opnås. Det skulle også synes logisk, at det må være de landes befolkninger, der ligger ved de store fiskevande, der bør foretage fangsten.

Hvad betyder egentlig det engelske, tyske og russiske fiskeri nationaløkonomisk for disse lande? Ikke ret meget. Det skulle derfor være indlysende, at befolkningerne i de nordlige områder selv bør foretage fangsten, så meget mere, som man der har større indsigt og erfaring i at skåne fiskebankerne. Giv færingerne muligheder for kapital og investering i en moderne fiskeriflåde, og man vil også i kraft af den færingske fiskeribefolkningens dygtigheds dygtighed, se store resultater.“

TAD ER VERUNLEIKI

AT sosiala óráttvisið ikki verður bót einans við lónarframstígum, men við lónarframstígum og sosialum tiløkum í felag - eitt nú við barnastuðningi, soleiðis sum JAVNADARFLOKKURIN hevur havt uppskot um, men sum afturhaldsflokkarnir higartil hava felt.

AT tá ið talan er um prísviðbót til fiskimenn, so miðað uppskot JAVNADARFLOKKSINS ímóti at veita øllum fiskimonnum uttan mun til, hvar teir royndu ella hvønn veiðihátt, teir vóru til eins og øllum útróðramonnum bæði í Føroyum og Grønlandi fulla prísviðbót; men hesum vóru sambands- tjóðveldis- og fólkaflokksmenn ímóti.

AT bæði fólkaflokks- og sambandsmenn, ið annars halda fast um privata initiativ og kapitalistisku samfelagsskipanina, nú hava áðannað at henda framferð ikki forir á mál men hava verið noyddir í at tikið undir við JAVNADARMONNUM og latið samfelagið lutvís áttikið sær endurnýggjan skipafloftans (Portugals - trolarar).

Altíð bagir illa barni okkurt.

Í 14. sept. dýkir Erl. Patursson á danska orsætisráðharran H. C. Hansen, sum í vansara eygum er ein skákur, ið altið er til reiðar at útina verstu skálkabrogð; men tyðuligt stíngur fram, at størsta brekið við manninum er, at hann er danskari - og øllum er kunnugt, - at danskararnir í 14. sept. er ikki penir meir.

Ílla verður H. C. Hansen viðfarin, tí blaðið roynir at trúttu inn í lesarar sínar, at hesin sami H. C. ikki vil seta avgerð tingsins um 12 tjóðringa mark í gildi.

Ja H. C. Hansen fær ákoyringarnar; men so er sannleikin tann, at teir fyrstu, ið vóru ímóti 12 tjóðringa markinum júst vóru tjóðveldismenn n, og teir millum Erl. Patursson. Teir vildu ikka

greiða atkvøðu fyri tí á tingi. Ja, sannleikin er tann, at teir higartil eru teir einastu - saman við Bretum - ið ikki vildu vera við til at seta okkum 12 tjóðringa markið.

Soleiðis eru tjóðveldismenn, og 14. sept man ivaleyst trúgva, at tað væl ber til at billa fólki alt inn - ja, eisini tað, ið einki hevur við sannleikan at gera. um tað hóskar teimum.

Teir deila H. C. Hansen, tí hann vil ganga hesa leið vóru tjóðveldismenn. Teir gjørdur tað við skrivi til tingið hin 1. mars 1952, har tað m. a. verður sagt:

„mæli flokkurin til, at allir spurningar hesum máli (t. v. s. fiskimarksmálinum) sum kunnur hugsast at fáa týðning fyri Føroyar og føroyska fiskiveiðu serstakliga, nú beinanvegin verða tiknir upp til umhugsunnar og SAMRÁÐINGAR við AVVARANDI STJÓRNARVOLD“.

Tá her verður talað um „avvarandi stjórnavold“ erhetta sjálvandi við donsku og bretska stjórnina; tí aðrar hava vit ikki nakað at samráðast um í hesum máli.

Vit hava áður sagt frá, hví tansmaðurin og smáhandilsmaðurin valdu JAVNADARFLOKKIN. Her er svar FISKIMANNINS:

Hetta er sera einfaldur spurningur at svara uppá.

Sjálvandi velja fiskimenn sín egna politikk, og at aðrir flokkar enn sosialistaflokkarnir hava tænt og arbeitt fyri áhugamáli teirra arbeiðandi - harundir fiskimannins - veit eingin um. Soleiðis hevur tað verið í øðrum londum, og soleiðis hevur tað verið her á landi.

Eg kenni meg fullvísan í, at vit enn aldri høvdu havt fingið minstulon, forskot og prísviðbót, um javnaðarflokkurin á tingi ikki hevði komið fram við uppskotum um hetta og so mannliga barst fyri hesum málum á tingi. Vit eiga at minnast til, at allar hesum miklu góðar og hava hendir roynt at tikið heilt av aftur ella minka teir burtur í eingi.

6 tíma vaktarskiftið umborð á trolarunum er størsta framstíg, ið trolaramenn enn hava vunnið; men eg kviði fyri, at hetta var komið igjøgnum, um ikki javnaðarflokkurin eisini her hevði lagt til brots fyri málinum.

Óg hvør er einasti flokkur, ið nakrantíð hevur roynt at skipa so fyrri, at tað var gjørligt hjá fiskimonnum og ikki bara størreidurum at keypa sær, reka og eiga fiskifor av øllum stóðum og slegum?

Tað var javnaðarflokkurin. Eingin annar flokkur hevur grett orð um ella sett stav á tingblað um hetta.

Vit hava Fiskasølumálið í frískum huga. Einsamallur bardist flokkur okkara fyrri, at vit fiskimenn finga okkara uppibornu rættindi har.

Hvør hevur talað sök teirra og roynt at bota um líkindi útróðramanna í Grønlandi?

Eisini her hevur flokkurin staðið einsamallur higartil.

Adrenn ov langt er, skal eg nevna tað mál, ið mest áleikar á í løtuni: fiskimarksmálið. - Har hevur eingin flokkur nær námiðis havt eina so sterka stöðu. Hon vildi fult og heilt havt loyst málið. Lat okkum vóna, tað verður loyst á besta hátt.

Eg eri ið hvussu so er ikki í iva um, hvønn flokk og skal velja, tá tað reður um at fremja hin dyggasta politikk til frama fyri fiskimarksmálið, fiskivinnu-máli, fiskimenn og fiskimannaheimi.

Tað kann einans vera talan um javnaðarflokkin.

Tá ið málið um at stovna Tryggingarsambandið Føroyar, sum í dag eigur einar 12 milj. kr., var fyrri á tingi í 1940, segði formaður fólkaflokksins í nevndarálitinum:

»..... av teimum upplýsingum, sem eru komnar fram í nevndini og á fundi við tryggingarmenn, kann tað bert sigast, at ein einkar rættur vil fáa ógvuliga litlan týðning.....«

»..... Minnilutin (t. e. fólkaflokkurin) kann tí ikki ganga við til tað uppskot, sum meirilutin setur fram.«

Tá ið javnaðarflokkurin í 1935 setti fram uppskot um at veita teimum mongu arbeiðsleysu og teimum mongu, ið arbeiðdu fyri minni lón, enn teir veruliga kundu liva av, svaraðu sambands- og sjálvstýrismenn:

»Fieringen er et nøjsomt folk og vant til små indtægter. Ingen Færing behøver at sulte, hvis han er forskaaet for sygdom.«

Háskúlamaðurin Arne Fog Petersen hevur sagt:

»Tað er rættuliga víst, at tað verður sent nógv vánaligt bæði í útvarpi og fjarsýni, men hendir tað ikki eisini, at tað verður sagt okkurt tvælt í landsins fundarhøllum ella frá kirkjunnar prædikustólum.«

at visindamenn siga, at ein menniskja má ganga 225 km og við 5,5 km ferð fyrri at lætta um vekt sína við 1 kg.

at muhammedanarar fasta ein mánaða á hvørjum ári. Tá mugu teir ikki eta, roykja ella drekka frá tí sólin kemur upp, og til sólin setur.

at við at breiða út pest og aðrar sjúkur hava rotturnar verið fleiri menniskjum at bana enn øll rovdjór tilsamans.

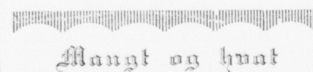
at ein meðalmenniskja tosar samanlagt 2 tímar um dagin. Við 100 orðum um minuttin verður hetta 12.000 orð dagliga at um hetta var sett á prent, vildi tað eftir 60 árum verið til 2000 bókur við 250 síðum í hvørjari bók.

at í februar 1866 var ongatið fullmáni í februar; men afturimóti tær ferðir fullmáni bæði í januar og mars.

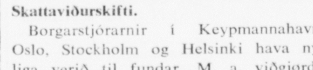
at hesin tilburður aldri áður er farin fram í seguligari tíð, og at astronomar siga, at hetta hendir ikki aftur fyrr enn um 2.500.000 ár.

at nordisku víkingarnir ætlandi ongatið høvdu krimsjúkur, tá orð fyrri krim ella «forkølsle» ikki fínast í oldnordiskum.

at hjarað elefantsins er 1,5 m í tvør-mál og vegar umleið 30 kilo.

Mangt og hvar

Skattaviðurskifti.
Borgarstjórnarnir í Keypmannahavn, Oslo, Stockholm og Helsinki hava nýliga verið til fundar. M. a. viðgjørdur teir skattaviðurskifti, og kom tá fram, hvussu nógv, ið latið varð í skatt í hvørj um av høvudsstöðnum, roknað eftir tí samlaði inntekuni. Úrlitini vóru hesi: Keypmannahavn 8 pst., Stockholm 12,5 pst. Oslo 16 pst. og Helsinki 18 pst.

★

5 SPURNINGAR

1. Nær livdi Nólsoyar Páll?
2. Hvussu nógv fólk vóru í Havn fyrri

100 árum síðani?

3. Hvussu nógv hava vit av hevuðsvegum í Føroyum?
4. Nær komu Føroyar undir Keypmannahavnar bispadømi?
5. Hvussu stór er ullaframleiðsla Føroya?

(Svar aðrastaðni.)

★

Í heiminum verða talað 2.796 ymisk tungumál (dialektir ikki iroknaðar). Bert 200 eru móðurmál hjá fólkaeindum, ið telja meira enn 1 milj. fólk. Bert 30 mál verða talað av meira enn 50 milj. fólku. Kinesiskt verður talað av 500 milj. fólku, enskt av 250, hindustansk av 160, týskt av 100, franskt av 80 og italienskt av 60 milj.

★

BARNAMATUR

Í hvørjari av hesum reglum er fjalt eitt mansnavn:

Har vóru nógv tól inni.

Hann tók snús í minni.

Ein stór, illstlig kona.

Tap er í hond.

Hon er lín gentan.

★

Til skemtunnar:

Mamma rakti við, at skuffan stóð opin. Óll hennara gomlu friggiarabrov vóru burtur. Tá kemur sonurin inn við tasku millum herðarnar. Mamma spyr: — Hvat hevur tú gjørt, góði?

— Eg havi spælt postbót, mamma. Eg fann eina sovorðna rúgvu av brovum í skuffuni har. Nú havi eg borið brøvini í øll húsin her nærhendis.

— Tú átti at skamma teg at runnið eftir konufólki í tínum aldri!

— Ja, men tær eru ikki í mínum aldri.

Hjúnarandið byrjar við, at maðurin fellur á knæ og heldur áfram við at royna at koma aftur á føtur.

Svar uppá 5 spurningar: 1) 1766—1809 2) 800. 3) 335 km. 4) 1922. 5) 80.000 kg.

Úr Hvalba

Heldur frægari hevur verið við hoyveðrinum her, enn hvat tað frættist úr øðrum bygdam. Hetta má fyrri ein part sigast, tí fleiri eru liðug, og teimum flestu liður heilt væl. Um nú hoyggjanin ikki var komin so nógv ávegis, so gjørdi næstseinaasta vika sitt til, at íðlk yvirhøvur fekk nógv frá hordini.

Menn halda, at tað hoyggj, sum er innkomíð, ikki fer at hylndast so væl sum onnur ár. Hetta hevur sína orsök.

Ikki er komið so nógv av havhestangum sum ventað. Ein orsök er tann, at menn hava viljað nýtt hvørja lotu, ið hevur givist til at fáa hoyggj frá hondum. Nú er tann tíðin komin, tá feitleindir verða gingin, og hava teir verið í onkrum feitlendi ífaru viku.

Ikki fæst alt aftur, ið slept verður — minni enn so. Soleiðis fekk ein maður, sum hevði slept fyra — bert eitt aftur. Í faru viku var Óla Jákup Jensen, landsstýrismaður, her og eftirhugði tvey av kolanámunum. Hjálparpresturin er komin og verður innsettur sunnudagin.

Valprát. Í Suðuroy trolar fólkaflakkurin eftir valeyni til at verða nr. 1, men hava teir ongan fingið uttan ein, ið alla sína tíð hevur verið sambandsmaður. Tosað verður tí um, at litil mergur er eftir í fólkaflakkinum — helst bara leggurin.

Tíðindamaður.